

خیلواکی

استقلال

www.esteqlaal.net

داکتر عبدالرحمن زمانی

جمعه، ۰۷ جنوری ۲۰۲۲

ناکامی هاشم خان در سمت مشرقی یکی از موانع مهم در تطبیق پلان انگلیس ها

(از لابلای اسناد آرشیف انگلستان)

یکی از مشکلات و عوامل کندی در تطبیق پلان انگلیس ها برای رساندن سپه سالار نادر خان به قدرت، ناکامی هاشم خان در سمت مشرقی بود. بعد از آنکه محمد نادرخان و شاه ولی خان صبح ۶ مارچ بطرف نل و هاشم خان بطرف لالپوره (لعلپوره) حرکت کردند، تلاش های هاشم خان در ولایت مشرقی یک قسمت مهم این پلان را تشکیل میداد. در تورخم حدود دوصد (۲۰۰) نفر به شمول ماسل خان (محصل خان) کوداخیل و پاچا گل پسر حاجی صاحب تورنگزی، جمع شده بودند. (مکتوب عاجل ۶۰۶ مؤرخ ۷ مارچ ۱۹۲۹ کمشنر عالی ایالت سرحدی شمال غربی، پشاور تحت عنوان «راپور وضعیت افغانستان».)

طوریکه قبلا در یکی از اسناد محرمانه موجود در آرشیف انگلستان دیده شد، اولین شرطیکه سران مهمند در جرگه لالپوره به هاشم خان پیش نمودند، آن بود که آنها تنها بشرط اعاده سلطنت امان الله خان به وی کمک خواهند کرد. «چانس کامیابی هاشم خان از همین جا رو به ضعف گذاشت. وی زمانیکه به شینواری ها رو آورد، آنها نیز در جرگه «اچین» برخلاف انتظار عین شرط را تکرار نمودند.

مهم تر و عجیب تر اینکه همان ملک محمد علم خان و ملک محمد افضل خان، که چهار ماه پیش بنیانگذاران شورش شینوار بودند، هاشم خان را ناکام و مایوس از منطقه خود بیرون کردند. (تلگرام

شماره ۱۱۴۴-ایس مؤرخ ۱۴ مارچ ۱۹۲۹ کمشنر عالی ایالت سرحدی شمال غربی، پشاور به دفتر خارجه برای هند در لندن).

فیصله جرگه اقوام در هده جلال آباد هم که به تاریخ ۱۹ مارچ به پایان رسید، و در آن فیصله شد که اقوام برای دو ماه آینده از هیچ کاندیدی طرفداری ننموده و منظر سیر رویداد ها در کابل بمانند، شکست دیگر هاشم خان بود. دریک سند دیگر آرشیف انگلیس ها درین رابطه به وضاحت دیده میشود که هاشم خان هیچ نوع حمایت فعالی را بدست نیآورد. (تلگرام شماره ۴۹ - سی مؤرخ ۲۷ مارچ ۱۹۲۹ کمشنر عالی ایالت سرحدی شمال غربی، پشاور به مرکز).

چانس کامیابی هاشم خان با خوگیانی ها هم ازین بهتر نبود. چنانچه بعد از آنکه قوای حبیب الله کلکانی از کابل حرکت کرد، ملک های خوگیانی هم او را تنها گذاشته و به قوای کلکانی پیوستند. بدین وسیله هاشم خان هم مانند والی علی احمد خان در سمت مشرقی ناکام شد و در مدت کمتر از یک ماه از همان راهی که آمده بود، دوباره به خاک تحت اداره انگلیس ها وارد شود.

اینکه چرا انگلیس ها به هاشم خان اجازه ندادند تا نزد برادران خود به سمت جنوبی برود، و وی را به کویت فرستادند، علتش بعد از ناکامی پلان شان در سمت مشرقی، استفاده ازین مهره در پلان آینده برای قندهار بود. به گفته «ولف»، نویسنده امریکائی کتاب افغانستان، «انگلیس ها قواعد بازی را خود شان طرح نموده بودند و صرف عملی کردن آن بدوش نادرخان و برادرانش گذاشته شده بود» که باید قدم به قدم و مرحله به مرحله مورد اجرا گذاشته میشد.

منابع

- اسناد محرمانه آرشیف هند بریتانوی در لندن، مکتوب عاجل ۶۰۶ مؤرخ ۷ مارچ ۱۹۲۹ کمشنر عالی ایالت سرحدی شمال غربی، پشاور تحت عنوان «راپور وضعیت افغانستان»، دوسیه شماره L/P&S/۱۰/۱۳۰۱ اسناد سیاسی و محرم.

- اسناد محرمانه آرشیف هند بریتانوی در لندن، تلگرام شماره ۱۱۴۴-ایس مؤرخ ۱۴ مارچ ۱۹۲۹ کمشنر عالی ایالت سرحدی شمال غربی، پشاور به دفتر خارجه برای هند در لندن .

- اسناد محرمانه آرشیف هند بریتانوی در لندن، تلگرام شماره ۴۹ - سی مؤرخ ۲۷ مارچ ۱۹۲۹ کمشنر عالی ایالت سرحدی شمال غربی، پشاور به مرکز.

(پایان)